

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI

Aşağıdaki sorularımın **Tarım ve Orman Bakanı Sayın Bekir PAKDEMİRLİ** tarafından Anayasa'nın 98' inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 96. ve 99. maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Prof. Dr. Mahmut TOĞRUL

TBMM İdare Amiri

Gaziantep Milletvekili

Türkiye'nin başta Efrin'e yönelik gerçekleştirmiş olduğu operasyon olmak üzere genel olarak Türkiye-Suriye sınırında uzun süredir yaşanan savaştan kaynaklı sınırdaki Kilis, İslahiye ve Hassa bölgesindeki tarımsal ürünlerin bu durumdan olumsuz etkilendiği belirtilmektedir. Kullanılan bomba ve silahların bıraktığı kimyasalların yağmur ve rüzgârın etkisiyle tarımsal arazideki verimi düşürdüğü söylenmektedir. Gaziantep-Kilis-Hatay sınır hattında ekim yapan çiftçiler Efrin'e yönelik operasyon döneminde kullanılan silahların havaya bıraktığı kimyasallardan dolayı bu yıl verimin düştüğünü belirttirmekteler. Sınır hattındaki çiftçiler, ettikleri hiçbir üründen doğru dürüst mahsul alamadıklarını dile getirtmektedirler.

Uzmanlar kimyasalların etkisinin uzun yıllar sürebileceğini kaydetmekte ve kullanılan silah ve bombaların bıraktığı kimyasalların toprağa düştüğünde verimin düşmesinin mümkün olacağını belirtmektedir. Kimyasalların etkisinin yılları alabileceğini vurgulayan Ziraat Mühendisi Birgül Yıldırım, "Bu kimyasallar bitkileri sadece bu yıl için değil uzun yıllar boyunca etkileyebilir. Hatta bitkilerin tam anlamıyla ölmesine dahi neden olabilir. Çünkü savaşlar sadece insanlar için değil, bütün doğa için tamir edilemeyen zararlar bırakıyor. Bu noktada kimyasallar ile ilgili araştırma yapılması gerekiyor. Verimin aşırı derecede düşmesi çok ciddi bir tehlikeyi gösteriyor. Operasyonun olduğu dönem bitkilerin tam gelişim dönemidir. Şunu da söyleyebiliriz. Belki de o bölgedeki tarım arazileri uzun yıllar boyunca kullanılamayacak. Sınıra çok yakın olan bölgelerde çok büyük tahribat var. Sınırdan uzaklaştıkça tahribat azalıyor" diye belirlemelerde bulunmaktadır.

Operasyonda kullanılan kimyasalların sadece üzüme değil bölgede bulunan tüm bitkilere zarar verdiğini sözlerine ekleyen İslahiye'nin Altınüzüm Mahallesi'nde Çelebi şuan zeytinlerin mahsul dönemi olduğunu ve zeytin bahçelerinin durumunun çok kötü olduğunu vurgulamaktadır. Zeytinin çok dayanıklı bir ağaç olmasına rağmen yine de etkilendiğinin altını

çizen Çelebi, "Pamuk, biber, domates, nar bölgedeki tüm bitkiler etkilendi. Çünkü çok aşırı derecede bomba kullanıldı. Harekâta kullanılan tank toplarının boş kovanları sınırdaki bağların kenarına dizilmişti. O kovanlara yağmurun yağmasıyla üzerlerindeki kimyasallar toprağa geçti. Harekâta kullanılan bombalardan ve silahlardan çıkan kimyasallar yağmur ve rüzgâr yoluyla bizim bölgemize geldi. Yani resmen toprak hastalandı. Toprağın, mahsulün hastalanması bölge halkını ekonomik yönden tamamen çökertti. Bölge halkı şuan çökmüş durumda. Sadece ben değil, bu bölgede bu yıl çiftçilik yapan herkes aynı durumda." ifadelerini kullanarak, bölgedeki tarımsal verimliliğinin ne durumda olduğunu ortaya koymaktadır.

Bu bağlamda;

- 1- Gaziantep-Kilis-Hatay sınırında yetiştirilen tarımsal ürünler nelerdir?
- 2- Gaziantep-Kilis-Hatay sınırında yetiştirilen tarımsal ürünlerin son 5 yıllık verimliliğinin oranı nasıl değişmiştir?
- 3- Sınır kentlerinde geçimini tarımdan sağlayan çiftçilerin zararlarının giderilmesi konusunda bakanlığınızın ne gibi bir çalışması olacaktır?
- 4- Gaziantep Tarım İl Müdürlüğüne giden çiftçiler bu yıl yaşanan operasyonlar sonucunda tarımsal verimliliklerinin düştüğünü belirttiklerinde, yetkililerin kendilerine 'toprağınızı sigortalatsaydınız' dediklerini ifade etmişlerdir. Bu iddialar doğru mudur? Bu durum ahlaki ve etik midir?
- 5- Uzmanlar kimyasalların etkisinin uzun yıllar sürebileceğini kaydetmekte ve kullanılan silah ve bombaların bıraktığı kimyasalların toprağa düştüğünde verimin önümüzdeki yıllarda da düşmesinin mümkün olacağını söylemekte. Bakanlığınız gelecek yıllarda sınır kentlerinde yaşayan çiftçilerin mağduriyetlerinin giderilmesi konusunda nasıl bir çalışma yapacaktır?
- 6- Gaziantep-Kilis-Hatay sınırında tarımsal ürünlerin kimyasal silah ile etkileşimden kaynaklı zarar görüldüğü iddiası doğru mudur?
- 7- TSK envanterinde kimyasal silah var mıdır? Varsa Efrin operasyonunda bu silahlardan kullanılmış mıdır?
- 8- Tarımsal ürünlerinin savaştan dolayı zarar gördüğü iddiasıyla çiftçilerin ilgili kurumlara herhangi bir başvurusu olmuş mudur? Olmuşsa bu başvurular ile ilgili herhangi bir araştırma yapılmış mıdır?
- 9- Gaziantep-Kilis-Hatay sınırında 2017 ve 2018 yıllarında hangi ürün ne kadar üretilmiştir?